УДК 377: 796. 011

ЦІННІСНІ ОРІЄНТАЦІЇ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ КОЛЕДЖІВ

Олег РОМАНЧИШИН[1, 2], Олег СИДОРКО[1], Олег КРУГЛЯК[3], Мар'яна ПОРОДЬКО[4]

Львівський державний університет фізичної культури[1],
Бродівський педагогічний коледж ім. Маркіяна Шашкевича[2]
Самбірський педагогічний коледж[3]
Педагогічний коледж Львівського національного університету імені Івана Франка[4]

Анотація. У статті подані результати анкетування студентів педагогічних коледжів Західного регіону країни. Аналізуються мотиви, що спонукають до занять фізичними вправами, причини, що заважають регулярно займатися. Обговорюються результати самооцінки рівня фізичної підготовленості студентів педагогічного фаху, їхнього стану здоров'я і задоволеності фігурою.

Ключові слова: мотиви, причини, самооцінка, фізична підготовленість, здоров'я, фігура, студенти педагогічних коледжів.

Нинішній стан освіти в Україні ставить перед педагогами якісно нові вимоги. Про готовність майбутнього педагога до реалізації фізкультурно-оздоровчої діяльності неможливо розмірковувати лише на підставі його фізичної підготовленості, володіння ним знаннями, руховими вміннями і навичками. Також важливо враховувати і складники, що відносяться до духовної сфери – ціннісні орієнтації, ступінь розвитку інтересів і потреб, зміст думок і почуттів [1]. У майбутніх педагогів необхідно сформувати розуміння, що фізичне виховання є важливою умовою реалізації життєвого покликання, професійних планів і намірів успішного виконання їхньої соціальної ролі. Мотиваційна сфера формується у процесі соціально-психологічного, інтелектуального і рухового виховання [2] та є системотворчим чинником усіх виховних дій (засобів, методів, методик) [2].

Вивченню мотивів і потреб студентів вищих навчальних закладів присвячено велику кількість наукових досліджень [3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 та інші]. Здебільшого проведені дослідження мотиваційної сфери студентів технічних спеціальностей, що й виправдано: від потреб особистості, її ціннісних орієнтацій і настанов залежить ставлення до занять з фізичного виховання. З появою тих або інших мотивів діяльності тісно пов'язана рухова активність [7], здоров'я молодих спеціалістів [10], а отже, й економічний потенціал нашої країни. Водночас вивчення потреб, інтересів, мотивів, цінностей та настанов особистості майбутніх педагогів, а нині студентів вищих педагогічних навчальних закладів, залишається актуальним. Оскільки для педагогічних працівників не достатньо лише володіти предметними знаннями, певними методиками [11], самим позитивно ставитися до фізичної культури. Покликання сучасних педагогів полягає у вихованні особистостей, здатних набувати власної системи загальнолюдських цінностей [12].

Ставлення до цінностей фізичної культури слугує стрижневою психологічною характеристикою діяльності майбутнього фахівця, виявляється в спрямуванні особистості як найбільш узагальненій та інтегральній характеристиці її внутрішньої активності, що фокусує її внутрішній стан [7].

Метою дослідження було вивчити ціннісні орієнтації студентів педагогічних спеціальностей у фізкультурно-оздоровчій сфері.

Завдання.

1. Вивчити мотиви, що спонукають до занять фізичними вправами студентів педагогічних спеціальностей.

© Романчишин О., Сидорко О., Кругляк О., Породько М., 2010

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

2. Встановити причини, що заважають регулярним заняттям.
3. Оцінити рівень фізичної підготовленості, здоров'я та задоволеність власною статурою у студентів педагогічних коледжів.

Для вирішення поставленої мети ми опитали студентів 1 – 4 курсів трьох педагогічних коледжів Західного регіону країни: Бродівського, Львівського та Самбірського. Усього було опитано 1238 студентів педагогічних вузів I-II рівнів акредитації.

Результати дослідження. Будь-яка цілеспрямована активність суб'єкта має внутрішню мотивацію. Мотиваційний блок містить такі психічні явища, як потреби, ідеали, мотиви, настанови, інтереси, життєвий досвід, прагнення особистості. Мотиви діяльності суб'єкта розгортаються на різних рівнях усвідомленості і відрізняються великою різноманітністю. Серед них є позитивні і негативні, постійні і тимчасові, провідні і залежні, активні і пасивні [13].

Мотивація діяльності є складним структурним утворенням. Вона виступає як чинник формування і розвитку особистості; здійснює загальний стимулювали вплив на процес мислення; мобілізує творчі сили на пошук і рішення пізнавальних завдань, позитивно впливає на якість знань, їх глибину та систематизацію; також має діагностичне значення, тобто слугує показником розвитку багатьох важливих якостей особистості: цілеспрямованості, усвідомленості, широти та стійкості пізнавальних інтересів [13].

Як бачимо (табл. 1), мотив зміцнення здоров'я (22,86 %) помітно превалює над іншими мотивами занять із фізичного виховання й усіх педагогічних вищих навчальних закладів (ВНЗ) Західного регіону. Це свідчить про те, що студенти поінформовані про позитивний вплив фізичних вправ на стан організму, а також і про те, що вони схвильовані станом власного здоров'я.

Таблиця 1

Очікування від занять з фізичного виховання у ВНЗ

%				Мотиви
Брод	**Самб**	**Льв**	**Х**	
24,70	21,57	22,31	22,86	Зміцнення здоров'я
11,41	11,58	11,47	11,49	Удосконалення статури
12,22	10,28	11,54	11,35	Підвищення фізичної підготовленості
8,19	8,93	8,54	8,55	Задоволення від фізичних вправ
6,98	8,36	6,73	7,36	Досягнення вищих спортивних результатів
5,84	8,39	7,12	7,12	Поліпшення настрою
6,72	8,18	6,39	7,10	Здобуття нових знань
5,08	7,36	6,02	6,15	Зняття втоми, форма відпочинку
6,85	3,89	6,62	5,79	Випробування своїх фізичних спроможностей
5,77	4,60	5,13	5,17	Виховання вольових якостей
1,14	2,06	3,87	2,36	Підвищення власного авторитету, самоствердження
2,01	2,45	2,08	2,18	Розширення можливостей спілкування
2,75	2,26	2,18	2,18	Складання заліку
0,34	0,09	0,00	0,16	Інше

У студентів педагогічних коледжів суттєво переважають над іншими мотиви удосконалення статури і підвищення рівня фізичної підготовленості. Бажання покращити фігуру (11,49 %) на заняттях з фізичного виховання займає чільне місце серед мотивів імовірно тому, що серед опитаних студентів педагогічних коледжів найбільше дівчат, а для них притаманно звертати особливу увагу на зовнішній вигляд. Разом із тим результати дослідження свідчать, що і велика частина юнаків (кожен п'ятий) мріють покращити статуру в процесі занять із фізичного виховання у ВНЗ.

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

Найпопулярніші у студентському середовищі потреби, що слугують мотивом до регулярних занять, реалізовуються більшою частиною студентів під час занять з фізичного виховання. Результати дослідження [6] свідчать, що кожен третій студент (29,35 – 32,03 %) на заняттях з фізичного виховання задовольняє власну потребу у зміцненні здоров'я, близько третини студентів (19,43 – 27,34 %) реалізовують природну потребу у формуванні статури.

Наші дослідження довели, що значна частина студентів педагогічних коледжів (11,35 %) прагне поліпшити свою фізичну підготовленість. Можемо припустити, що бажання підвищити рівень фізичної підготовленості у більшості юнаків і дівчат, що навчаються у педагогічних коледжах, пов'язано не з низьким рівнем фізичної підготовленості, а якраз навпаки – бажанням підвищити її рівень у результаті активних занять спортом і досягти вищих спортивних результатів. Про це відверто вказали 7,36 % респондентів.

Провідним мотивом серед студентів Запорізького національного технічного університету є бажання фізичного удосконалення є провідним мотивом на першому курсі. Проте кількість студентів, які мріють про фізичне вдосконалення зменшується з кожним роком навчання у вузі від 35,16 % до 12,14 % на 3-му курсі [7], таким чином, дані, які отримали інші фахівці, узгоджуються з нашими показниками.

IV – X рейтингові місця (8,55 % – 5,17 %) посідає група мотивів із середнім рівнем значущості для студентів педагогічних коледжів. Очевидно, що студенти педагогічних ВНЗ отримують задоволення від фізичних вправ (8,55 %), частина з них як справжні змагуни мріють досягти вищих спортивних досягнень (7,36 %), випробувати свої фізичні можливості (6,85 %), виховати вольові якості (5,17 %). Частина студентів (7,10 %) прагне отримати нові знання. Незначно поступаються згаданим мотивам пасивні мотиви – бажання за допомогою фізичних вправ покращити настрій (7,12 %), зняти втому і відпочити (6,15 %).

До третьої групи мотивів для занять з фізичного виховання студентів педагогічних коледжів увійшли мотиви з низьким рейтингом значущості у студентів-педагогів (менше 3 %): підвищення власного авторитету, спілкування і отримання заліку. Отримати залік для студентів – не самоціль, оскільки такий мотив посідає одне з останніх рейтинг-місць. Це свідчить про достатньо високий рівень свідомого ставлення до занять із фізичного виховання у майбутніх педагогів. У технічних вузах спостерігається не така оптимістична картина. Необхідність відвідування занять є провідним мотивом для 28,32 % студентів 3-го курсу Запорізького національного технічного університету, при цьому кількість таких студентів збільшується з кожним роком навчання від 10,16 % на 1-му курсі до 21,20 % на 2-му і до 28,32 % на третьому [7]. У студентів усіх курсів навчання Технологічного університету Поділля рівень мотивації до обов'язкових навчальних занять з фізичного виховання також є низьким, оскільки провідним мотивом відвідування занять з фізичного виховання у цих студентів є отримання залікової оцінки (56,3 % відповідей респондентів), тим часом як для задоволення власних потреб, пов'язаних зі зміцненням здоров'я та поліпшенням фізичних кондицій, їх відвідує незначна кількість студентів [4]. Отже, проведені нами дослідження свідчать про те, що у студентів педагогічних коледжів мотивація до занять з фізичного виховання є вищою, ніж у студентів технічних вищих навчальних закладів. Під час проведення фізкультурно-оздоровчих заходів зі студентами педагоги повинні пам'ятати, що проблема формування і розвитку мотивів діяльності – пізнавальних, професійних або інших, є досить складною [13]. Неможливо виділити окремий мотив, або сформувати його незалежно від інших.

Визначення чинників, які не задовольняють студентів у заняттях з фізичного виховання (табл. 2) дозволить встановити причини негативного ставлення. Врахування цих причин, імовірно, сприятиме поліпшенню ставлення студентів до фізичного виховання.

На перше рейтингове місце студенти педагогічних коледжів поставили зависокі нормативні вимоги (22,73 %). Ця причина суттєво випереджає усі інші. Таким чином, підтверджено наше припущення, що нормативні вимоги, що не відповідають середньому рівню фізичної підготовленості нинішнього покоління молодих людей, суттєво погіршують їх мотива-

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

цію до регулярного відвідування занять з фізичного виховання зокрема і занять фізичними вправами загалом.

II-IV місця посідають три співзалежні причини. На друге рейтинг-місці матеріальна причина – відсутність сучасного обладнання та інвентарю (15,41 %). На третьому за значущістю місці (13,20 %) –одноманітність змісту навчального матеріалу. Четверте місце (10,65 %) займає причина змістовного характеру – відсутність у програмі новітніх видів рухової активності. Можна погодитися зі студентами, що сучасне оснащення місць занять, новітні види рухової активності і різноманітність навчального матеріалу відсутні у процесі фізичного виховання більшості вищих навчальних закладів. Ліквідація названих недоліків почасти дозволить підвищити мотивацію до занять з фізичного виховання у частини студентів на деякий час.

Таблиця 2

Причини незадовільного ставлення студентів педагогічних коледжів до занять з фізичного виховання

%				Причини
Брод.	**Самб.**	**Льв.**	**Х**	
21,16	23,14	23,88	22,73	Зависокі нормативні вимоги
17,01	14,60	14,62	15,41	Відсутність сучасного обладнання та інвентарю
14,78	10,58	14,25	13,20	Одноманітність навчального матеріалу
10,92	11,01	10,03	10,65	Не застосовуються новітні види спорту (рухової активності)
7,92	12,71	8,36	9,66	Небажання втомлюватися
10,63	9,36	9,75	9,91	Не враховуються особисті рухові інтереси
7,73	9,48	9,64	8,95	Завелика тривалість заняття
2,80	4,14	4,02	3,65	Заняття не сприяють професійній підготовці
2,13	3,93	3,17	3,08	Рівень викладання фізичного виховання
4,92	1,05	2,28	2,75	Інше

Біля 10 % студентів не задовольняє те, що не враховуються їхні особисті інтереси, заняття задовго тривають, а відтак – втомлюють.

Невелика кількість студентів (3,65 %) вважають, що заняття з фізичного виховання не сприяють їхній професійній підготовці. Близько 3,08 % нарікають на незадовільний рівень викладання фізичного виховання у вузі.

Проведений аналіз причин незадовільного ставлення студентів педагогічних коледжів до занять із фізичного виховання свідчить про невисокий рівень мотивації у більшості опитаних. Тому сутність підготовки у вузах педагогічного профілю повинні становити не тільки фізична підготовка, але й формування емоційно-позитивного ставлення до фізичного виховання, наявність власної мотивації на користь занять. Так вважають й інші фахівці [1].

Оскільки результати проведеного опитування (табл. 1) показали, що здоров'я, статура і фізична підготовленість найчастіше виступають мотивами, що спонукають студентів-педагогів до занять фізичним вправами, ми вирішили визначити рівень розвитку вказаних показників. Беручи до уваги, що між суб'єктивною самооцінкою і багатьма об'єктивними показниками стану організму існує вірогідний взаємозв'язок, ми попросили студентів самих оцінити власні показники.

Результати опитування показали, що розбіжності в оцінюванні усіх трьох показників не перевищують одного балу за п'ятибальною системою оцінювання (табл. 3). Середні значення двох із цих показників – фігури і здоров'я, дещо вищі від середнього рівня. Відносно найбільшою кількістю балів студенти-педагоги оцінили статуру (3,47 бала), трохи гірше – стан свого здоров'я (3,38 бала). Власний рівень фізичної підготовленості студенти педагогічних вузів оцінили найменшою кількістю балів (2,64 бала). Тобто суб'єктивний рівень фізичної підготовленості студенти оцінили як нижчий від середнього. Суб'єктивне оцінювання рівня фізичної підготовленості у більшості студентів було близьким до об'єктивного, імовірно, внаслідок регулярних тестувань.

Цікаво, що студенти різних педагогічних вузів одностайні в оцінюванні власних показників фігури, рівня фізичної підготовленості і здоров'я.

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

Також подібною виявилася (рис. 1) упевненість студентів-педагогів усіх навчальних закладів у достатності рівня їхніх знань щодо дотримання здорового способу життя.

Більше половини (у середньому – 61,88 %) респондентів вважають достатніми свої знання про здоровий спосіб життя. Такі міркування небезпідставні, оскільки програми навчання у педагогічних вузах справді містять більший обсяг навчального матеріалу з цієї проблематики порівняно, наприклад, із технічними навчальними закладами. Проте аналіз динаміки змін самооцінки рівня валеологічних знань за роками навчання у педагогічному коледжі, підтверджує загальновідому істину, що чим більший обсяг знань опановують студенти за роки навчання, тим нижчою є оцінка за їх рівень.

Таблиця 3

Середнє значення оцінювання показників

Показники	%			
	Брод.	Самб.	Льв.	X
Статура	3,54	3,32	3,55	3,47
Рівень здоров'я	3,58	3,27	3,29	3,38
Рівень фізичної підготовленості	2,61	2,65	2,66	2,64

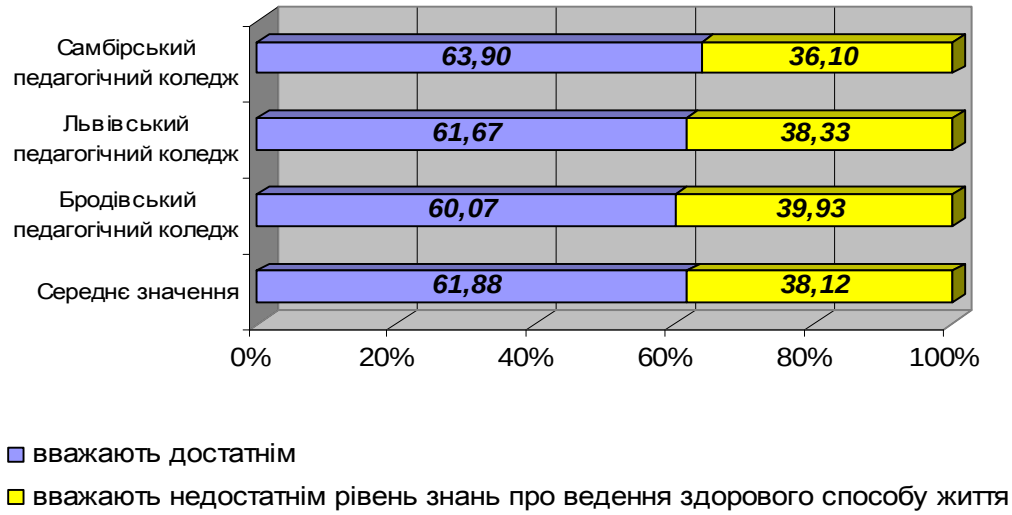

Рис. 1. **Переконання студентів педагогічний коледжів західного регіону країни про рівень їхніх знань щодо ведення здорового способу життя**

Не зважаючи на достатньо високий рівень знань про здоровий спосіб життя і значення у ньому фізичної культури, а також попри вищу від середньої самооцінку фігури і здоров'я та близьку до середньої – фізичної підготовленості, дев'ять із десяти студентів педагогів (табл. 4) прагнуть до самовдосконалення під час занять з фізичного виховання.

Таблиця 4

Бажання самовдосконалення на заняттях із фізичного виховання

Прагнення студентів	Брод	Самб	Льв	X
Хотіли б удосконалити статуру на заняттях з фізичного виховання	92,88	91,47	92,66	92,34
Хотіли б підвищити рівень своєї фізичної підготовленості на заняттях з фізичного виховання	93,87	89,49	94,51	92,62
Хотіли б покращити рівень здоров'я з допомогою фізичних вправ на заняттях з фізичного виховання	94,56	84,65	94,13	91,11
Хотіли б отримати знання про можливості оздоровлення з допомогою фізичних вправ на заняттях з фізичного виховання	86,10	93,63	95,47	91,73

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

Таким чином, підтвердилися описані вище результати про головні мотиви фізкультурної активності студентів педагогічного профілю, хоча варто зазначити, що бажання отримати знання на заняттях з фізичного виховання не належить до ключових, оскільки знаходиться аж на 7-му за рейтингом місці.

Висновок

Провідним мотивом до занять фізичними вправами студентів педагогічних коледжів є мотив змінити здоров'я (24,70 %). Також суттєво переважають над іншими мотиви удосконалення статури (11,49 %) і підвищення рівня фізичної підготовленості (11,35 %). Ці відповіді студентів педагогічних вузів відрізняються від результатів опитування студентів технічних спеціальностей, що свідчить про вищу мотивацію до занять з фізичного виховання у студентів педагогічних коледжів, ніж у студентів технічних вищих навчальних закладів.

Серед причин, які не задовольняють студентів на заняттях з фізичного виховання, на першому місці – зависокі нормативні вимоги (22,73 %).

Студенти різних педагогічних вузів Західного регіону країни одностайні в оцінюванні власних показників фігури, рівня фізичної підготовленості і здоров'я. Оцінки за фігуру (3,47 бала) і здоров'я (3,38 бала) – дещо вищі від середнього рівня, за рівень фізичної підготовленості – близька до середньої (2,64 бала). Більше половини (у середньому – 61,88 %) респондентів вважають достатніми свої знання про здоровий спосіб життя. Попри це дев'ять із десяти студентів педагогів бажали б поліпшити зазначені показники на заняттях з фізичного виховання.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у вивченні ціннісних орієнтацій студентів педагогічних коледжів залежно від рівня готовності до фізично-оздоровчих занять, а також – розвідуванні способу життя студентів педагогічних спеціальностей, порівнянні суб'єктивних даних з об'єктивними, і відповідей студентів за роками навчання.

Список літератури

1. *Чабан І. П.* Професійно-прикладна спрямованість фізичного виховання студентів – лінгвістів / І. П. Чабан // Педагогіка, психологія та мед.-біол. пробл. фіз. виховання і спорту. – Х., 2002. – 15. – С. 66-72. N звичайний

2. *Дуркин П. К.* К проблеме воспитания личной физической культуры у школьников и студентов / П. К. Дуркин // Физическая культура: воспитание, образование, тренировка. – 2000. – № 2. – С. 50-53.

3. *Бойко А. Л.* Воздействие шейпинг-тренировки психомоторной направленности на развитие духовных качеств студенток / А. Л. Бойко // Педагогіка, психологія та мед.-біол. пробл. фіз. виховання і спорту. – 2005. – № 10. – С. 6-9. N звичайний

4. *Базильчук В. Б.* Організаційні засади активізації спортивно-оздоровчої діяльності студентів в умовах вищого навчального закладу : автореф. дис. ..канд. наук з фіз. виховання : спец. / В. Б. Базильчук ; Львів. держ. ін-т фіз. культури. – Л., 2004. – 22 с. 24.00.02 „Фіз. культура , фіз виховання різних груп населення"

5. *Жданова О.* Ставлення студентів до традиційного змісту урочної форми занять / О. Жданова, В. Базильчук // Педагогіка, психологія та мед.-біол. пробл. фіз. виховання і спорту. – 2003. – № 17. – С. 46-52

6. *Путров С. Ю.* Дослідження реалізації потреб у заняттях фізичними вправами студентів технічного університету / С. Ю. Путров, Л. П. Сущенко // Педагогіка, психологія та мед.-біол. пробл. фіз. виховання і спорту. – 2006. – № 10. – С. 128-131.

7. *Путров С. Ю.* Мотиви до занять фізичним вихованням студентів технічного університету / С. Ю. Путров, Л. П. Сущенко // Педагогіка, психологія та мед.-біол. пробл. фіз. виховання і спорту. – 2006. – № 4. – С. 151-153.

8. *Ляхович А. В.* Новые подходы к формированию здорового образа жизни студентов в вузах различного профиля / А. В. Ляхович // Здоровый образ жизни и физическая культура студентов : социально-гигиенические аспекты. – М. – Харьков, 1990. – С. 84-85.

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

9. *Іванова Г. Є.* Роль фізичної культури в формуванні здорового способу життя студентів технічного вузу / Г. Є. Іванова // Педагогіка, психологія та мед.-біол. пробл. фіз. виховання і спорту. – 2003. – № 10. – С. 29-34.

10. *Бабич В. І.* Культура здоров'я як складова частина професійної підготовки майбутніх вчителів освітньої галузі „фізична культура і здоров'я". / В. І. Бабич // Педагогіка, психологія та мед.-біол. пробл. фіз. виховання і спорту. – 2004. – № 1. – С. 134-139.

11. *Стоянов В. А.* Актуалізація занять фізичною культурою в умовах гуманітарних вищих навчальних закладів / В. А. Стоянов // Педагогіка, психологія та мед.-біол. пробл. фіз. виховання і спорту. – Х., 2002. – № 5. – С. 61-68.

12. *Щедролосєва К. О.* Формування професійної майстерності майбутніх учителів музики і художньої культури Теорія і методика професійної освіти : автореф. дис. …канд. пед. наук : спец 13.00.04 / К. О. Щедролосєва; Ін-т пед. і пс. проф. освіти академії пед. наук України, 2005. – 18 с.

13. *Хомич В. М.* Механізми управління професійно-прикладною фізичною підготовкою майбутніх фахівців. / В. М. Хомич //Педагогіка, психологія та мед.-біол. пробл. фіз. виховання і спорту. – 2006. – № 1. – С. 107-110.

ЦЕННОСТНЫЕ ОРИЕНТАЦИИ СТУДЕНТОВ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ КОЛЛЕДЖЕЙ

Олег РОМАНЧИШИН[1, 2], Олег СИДОРКО[1], Олег КРУГЛЯК[3], Марьяна ПОРОДЬКО[4]

Львовский государственный университет физической культуры[1]
Бродовский педагогический колледж имени Маркияна Шашкевича[2]
Самборский педагогический колледж[3]
Педагогический колледж Львовского национального университета имени Ивана Франко[4]

Аннотация. В статье поданы результаты анкетирования студентов педагогических колледжей западного региона страны. Анализируются мотивы, которые побуждают к занятиям физическими упражнениями, причины, которые мешают регулярно заниматься. Обговариваются результаты самооценки уровня физической подготовленности студентов педагогических специальностей, состояния их здоровья и удовлетворенности фигурой.

Ключевые слова: мотивы, причини, самооценка, физическая подготовленность, здоровье, фигура, студенты педагогических колледжей.

VALUED ORIENTATIONS OF STUDENTS OF PEDAGOGICAL COLLEGES

Oleg ROMANCHISHIN, Oleg SIDORKO, Oleg KRUGLYAK, Mar'yana POROD'KO

Annotation. The results of questionnaire of students of pedagogical colleges of western region of country are given in the article. Reasons which induce to employments physical exercises, reasons which mix regularly заниматься, are analysed. The results of self-appraisal of level of physical preparedness of students of pedagogical specialities are talked about, states of their health and satisfaction by a figure.

Key words: reasons, cause, self-appraisal, physical preparedness, health, figure, students of pedagogical colleges.

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com